

گردشگری مذهبی استان سمنان؛ بقعه پیغمبران «سام نبی و لام نبی»

مفهوم مذهب به مسائل مختلفی در ادبیات تحقیقات گردشگری مربوط است که در غالب اوقات به آن به عنوان «زیارت» پرداخته می شود.

سفر به مناطق مذهبی ممکن است بنا به دلایل زیادی شکل گیرد که از اعتقادات مذهبی قوی تا رفع کنجکاوی های فردی را شامل می شود. چنین سفری بیشتر بر مبنای انگیزه های مذهبی است. جاذبه های مذهبی، زیارتگاه ها و اماکن مقدس هر ساله تعداد زیادی از گردشگران مذهبی را به سوی خود جذب می کنند. تاسیسات اقامتی و پذیرایی این نوع از گردشگری مانند مسافرخانه ها و زائرسراها با توجه به بافت اجتماعی، فرهنگی و عقیدتی گردشگران و جامعه میزبان متفاوت و دارای ویژگی های خاص خود است. به گونه ای که در هر کشور یا منطقه ای از تنوع بسیار بالایی برخوردار بوده و از عوامل جذب گردشگر برای تجربه زندگی در محیط های سنتی محسوب می شود.

امروزه بقعه و آرامگاه متبرک پیامبران و امام زادگان از دیدگاه گردشگری مذهبی و تاریخی اهمیت ویژه ای دارند و می توانند در توسعه گردشگری ایران نقش مطلوبی را ایفا کرده و به عنوان محرک توسعه اقسام دیگر گردشگری باشند. بر همین اساس به لحاظ موقعیت فرهنگی-مذهبی ویژه ایران در میان کشورهای دیگر، گردشگری مذهبی زمینه رشد و توسعه زیادی در کشور دارد.

آنچه مسلم است بسیاری از امامزادگان به دلیل اقبال عمومی و مذهبی مردم ایران، به‌ویژه بعد از سلسله صفویه همواره مورد توجه بوده‌اند، اما بقعه پیامبران به دلیل شناخت نسبی کمتر و عدم تبلیغات و اطلاع‌رسانی به‌موقع و صحیح، مورد توجه کمتری واقع شده‌اند و در بسیاری از موارد اطلاعات و مشخصات درستی از مکان دفن آن‌ها در اختیار عموم و علاقه‌مندان نیست.

ایران در طول تاریخ به دلیل دارا بودن اقتدار منطقه‌ای، تمدن و نیز اعتقادات دینی و ارزشی همواره پذیرای ادیان و پیامبران الهی بوده است. لذا بر اساس اسناد معتبر تاریخی، مقبره حدود ۳۳ تن از پیامبران در ایران وجود دارد. از آرامگاه پیامبران در ایران می‌توان به آرامگاه‌های دانیال نبی، حقیق نبی، قیدار نبی، اشموییل، حضرت یوشع، حضرت خالد بن سنان عبسی، شعیای نبی، حضرت حجی، حضرت مردخای، حضرت قادر، حضرت روبیل، حضرات سلام، سلوم، سهولی و القیا اشاره کرد.

استان سمنان یکی از استان‌هایی است ۵ بقعه منسوب به پیامبران در آن قرار دارد. بقعه پیغمبران در سمنان، بقعه ارمیای نبی در روستای ارمیان شهرستان میامی، مقبره جرجیس نبی در منطقه بیارجمند شاهرود، دانیال در روستای سوداغلن شهرستان میامی و بقعه‌ای به نام دانیال پیغمبر در کالپوش میامی از جمله بقاع منسوب به پیامبران در استان سمنان هستند که در این میان بقعه پیغمبران سمنان منسوب به سام و لام نبی از فرزندان حضرت نوح است که از معروف‌ترین این بقاع محسوب می‌شود.

به عقیده بعضی از مردم منطقه دو نفر از فرزندان حضرت نوح(س) به نام‌های سام‌النبی و لام‌النبی در بالای کوه پیغمبران که برگرفته از نام این دو بزرگوار است در منطقه مشرف به گردنه آهوان در ۲۰ کیلومتری شمال شرق شهر سمنان دفن هستند.

این بقعه از دو مسیر قابل دسترسی است. مسیر اصلی آن که در امتداد اتوبان تهران-مشهد و در ۶ کیلومتری خروجی سمنان قرار دارد دارای دو بخش بیابانی و کوهستانی است. این جاده در بخش بیابانی آن خاکی و دارای زیرسازی بوده اما در بخش کوهستانی آسفالت و کاملاً بهینه‌سازی شده است. در فصل زمستان و به‌ویژه در روزهای برفی همراه داشتن امکانات کافی از جمله زنجیر چرخ و البسه گرم ضروری است. مسیر دوم دسترسی به بقعه پیغمبران، از محل پل اصلی ورودی شهر در جزین در شمال شهر سمنان امکان پذیر است که دارای جاده خاکی نسبتاً بی کیفیت بوده و به سمت شرق تا محل بقعه پیغمبران امتداد می‌یابد.

از فراز کوه پیغمبران و به‌طور دقیق از محل بقعه، علاوه بر زیارت پیغمبران خدا با چشم‌انداز زیبایی در هر دو طرف کوه مواجه می‌شوید. در قسمت جنوب، دشت سمنان و حومه کویری آن و در طرف دیگر یعنی قسمت شمالی، پستی و بلندی‌ها و تپه‌ماهور همراه پوشش گیاهی متوسط مشاهده می‌شود. که برای علاقه‌مندان حوزه بیوتوریسم و طبیعت‌گردی جالب توجه است.

طبیعت زیبای این منطقه به گونه‌ای است که در کنار زیارت و بهره‌مندی از معنویات آن می‌توان به کوه‌نوردی، دره نوردی، صخره‌نوردی و پیاده‌روی با هدف تفریح و گردشگری سلامت پرداخت که یکی از زمینه‌های توسعه ایران گردی در چنین نواحی محسوب می‌شود.

اختلاف ارتفاع در این منطقه باعث ایجاد باد و خنکی خاصی نسبت به شهر سمنان شده است. به عبارت دیگر آب‌وهوای مناسب به‌ویژه در فصل گرم همراه با پوشش گیاهی و جانوری و دیگر جاذبه‌های اکوتوریسمی، جاذبه زیارتی منطقه را به‌عنوان محور گردشگری آن تکمیل کرده است. در جوار مزار پیغمبران امکانات اولیه‌ای نظیر اتاق، سالن اجتماعات و سرویس بهداشتی تعبیه شده که رایگان و قابل استفاده برای بیتوته است.

این آرامگاه دارای ضریح و دارای گنبد مخروطی شکل به شعاع ۲۰ متر و با گریو کوتاهی به ارتفاع حدود ۴،۵ متر از سطح بام مقبره پوشش داده شده است. در سمت جنوبی و شرقی بقعه، بیرون مقصوره دو ایوان و دو پیش فضا وجود دارد و دو طرف دیگر آن پرتگاه و دره است. همچنین در اطراف صحن شرقی ۹ حجره برای سکونت زائران ساخته شده که تعداد ۳ حجره آن در ضلع شمالی، ۳ حجره و یک انباری در ضلع شرقی و دو حجره در ضلع جنوبی تعبیه شده که برای استفاده زائرین مرمت شده است. فضای داخلی آیینه‌کاری و بر روی سنگ قبر نصب شده در داخل ضریح عبارت: سام النبی و لام نبی فرزند عراق ابن عالم بن سام ابن نوح پیغمبر دیده می‌شود.

در مفاد مطالب کتیبه موجود در ایوان شرقی که در حال حاضر قسمتی از آن به علت بی توجهی از بین رفته نوشته شده است: «در بیان نسب شریف پیغمبران سام و لام علیه السلام بدان که دو بزرگوار دو پیغمبرند از نسل نوح، یکی سام و یکی لام پسران عراق بن عالم بن سام بن نوح هستند. بنای سمنان از ایشان شده. از راه البرز به سمنان آمده و قلعه جنبدان و اسفنجان و ناسار و کوشمغان و زاوغان (اسامی محلات قدیمی شهر سمنان) را بنا نهادند و بعضی از مردم سمنان از نسل سام و لامند و وجه تسمیه سمنان آن است که باعث آن سمنک پیغمبر شده و این کوه را سیمنک می نامند.»